

*Василенко М.Ю.,
здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
денна форма навчання,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ГЛОБАЛЬНІ ЗАГРОЗИ ЗМІНИ КЛІМАТУ ПЛАНЕТИ

Зміна клімату визнана ООН глобальною та суттєвою небезпечною, що обумовлено проявами кліматичних змін в усіх районах світу. Повені на Західних Балканах зруйнували будинки та призвели до вимушеного переселення тисяч людей. Скорочення льодовиків і зменшення водних ресурсів у Центральній Азії може серйозно вплинути на зрошення і виробництво гідроенергії. Молдова і південна Україна потерпають від сильних посух, які призводять до суттєвих збитків [1].

Але люди в усьому регіоні мобілізують зусилля з метою скорочення викидів парникових газів, порятунку життів і допомоги громадам. Столиця Хорватії взяла зобов'язання стати містом із нульовим рівнем викидів вуглецю до 2050 року. На торфовищах Білорусі здійснюються заходи з метою утримання вуглецю у ґрунті. Грузія застосовує складні системи раннього попередження й нейтралізації повеней [1].

ООН було ініційовано цілі сталого розвитку, основною метою реалізації є збереження сфери існування людства. Завдання для досягнення цілей [2]: підвищити опірність і здатність адаптуватися до небезпечних кліматичних явищ і стихійних лих; включити заходи реагування на зміну клімату в політику, стратегії та планування на національному рівні держав світу; поліпшити просвітництво, поширення інформації і можливості людей та установ щодо пом'якшення гостроти та послаблення наслідків зміни клімату, адаптації до них і раннього попередження; виконати взятє на себе розвиненими країнами, які є учасниками Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, зобов'язання досягти мети щорічної мобілізації до 2020 року загальними зусиллями 100 млрд дол. США з усіх джерел з метою задоволення потреб країн, що розвиваються, в контексті прийняття дієвих заходів щодо пом'якшення гостроти наслідків зміни клімату та забезпечення прозорості їхнього здійснення, а також забезпечити функціонування Зеленого кліматичного фонду, його фінансування; сприяти створенню механізмів зі зміцнення можливостей планування й управління, пов'язаних зі зміною клімату, в найменш розвинених країнах і малих острівних державах, що розвиваються. Причиною зміни клімату можуть бути природні явища. Але також на температуру на планеті впливає склад атмосфери – так званий парниковий ефект. Парниковий ефект є природним феноменом, завдяки якому температура на поверхні Землі здатна підтримувати життя. Протягом останніх півтора століття концентрація парникових газів в атмосфері значно зросла – зараз вона більш як на третину вища, ніж була будь-коли раніше в історії (у травні 2020 – понад 418 часток на мільйон [3]).

Причина цьому – людська діяльність. Деякі науковці стверджують, що природні причини не мають настільки великого ефекту на процеси зміни

клімату, як діяльність людини. Дерева та рослини у процесі фотосинтезу вловлюють вуглекислий газ (CO_2), захоплюють вуглець (C) та вивільняють в атмосферу кисень (O_2). Викопне паливо – це по суті рештки померлих рослин, які тисячі років лежали під значним тиском, утримуючи накопичений вуглець. Очевидно, ще одним важливим чинником підняття температури є не лише підвищення концентрації вуглекислого газу в атмосфері, а й знищення тих, хто мали б цей вуглець поглинати. Коли ми вирубуємо ліси – часто це відбувається для розширення аграрних земель – ми позбавляємося свого найкращого союзника у поглинанні великих об'ємів парникових газів, нами ж створених. Через вирубку дерев в атмосферу виділяється частина накопиченого лісом вуглецю, коли рештки та відходи переробки деревини спалюються чи гниють, а також внаслідок руйнування ґрунтового покриву і підстилки, які також утримують в собі парникові гази [3].

Вирубка лісу спричиняє 10% усіх викидів парникових газів у світі. Решту спричиняє, як ми вже казали, енергетика та транспорт, а також будівлі, промисловість, сільське господарство, відходи та землекористування. Саме тому ефективна протидія зміні клімату потребує в першу чергу змінити підходи до цих сфер життя, зробивши їх вуглецево нейтральними – тобто такими, щоб усі викиди парникових газів від них поглиналися екосистемами – океаном, болотами, лісом тощо [3].

Сільське господарство – один з локомотивів української економіки, який у деякі роки забезпечує до 40% ВВП країни. Торік Україна зібрала рекордний врожай зернових: глобальні зміни клімату наразі не завдали відчутної шкоди українським селянам. Однак в цьому році ситуація швидко змінилася і тепер змушує селян адаптуватися, визнають посадовці та експерти. В Україні зростатиме ризик посух і збільшиться частка земель, на яких не можна збирати хороший врожай без зрошування. Але при цьому водних ресурсів у державі щороку меншає. Відтак звичайна розбудова систем поливу, без зміни технологій, до глобального потепління не адаптує. «Укргідрометцентр» повідомляє, що через малу кількість снігу та опадів загалом умови для весняного водопілля є несприятливими, і весняної повені не буде – вперше за понад 120 років спостережень за погодою. Глобальне потепління різко змінює людські життя, тому діяти потрібно вже зараз. Цього року глобальні зміни клімату є, безперечно, суттєвими: календарна зима в Україні вже була завершена, проте зимова погода так і не настала. Саме тому напрями державної екологічної політики повинні включати: формування екологічної свідомості, цінностей та освіти; сталий розвиток і збалансоване використання природних ресурсів; впровадження екологічних вимог і норм в усі сфери діяльності; зниження екологічних ризиків для екосистеми та здоров'я громадян; розвиток державної системи охорони довкілля. Екологи та фахівці зі збереження довкілля зазначають, що актуальними є територіальні заходи з огляду на зміну клімату, а саме [4]: відновлення і заліснення прибережних водозахисних смуг; перехід на вибіркові вирубки замість суцільних, відновлення змішаних та листяних лісів на місці монокультурних хвойних; створення систем моніторингу і попередження пожеж в лісах; використання крапельного

зрошування, мульчування, покривних культур і тих видів оранки, які зберігають вологу в ґрунті; перехід на більш теплолюбні культури та більш посухостійкі сорти у сільському господарстві; перехід на рідкі добрива під час весняного підживлення, щоб не посилювати дефіцит вологи у ґрунті; вчасна боротьба зі шкідниками, які розмножуються завдяки теплим зимам.

Бібліографічний список:

1. Національні консультації щодо Цілей Сталого Розвитку в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sdg.org.ua/ua/> (дата звернення: 01.11.2020)
2. Global Compact Network Ukraine. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://globalcompact.org.ua/> (дата звернення: 01.11.2020)
3. Екодія – Центр екологічних ініціатив. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ecoaction.org.ua/> (дата звернення: 01.11.2020)
4. Економіка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/z/986> (дата звернення: 01.11.2020).

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор Вишнеvsька О.М.